

Revak I.O. Methodological Approaches to the Evaluation of Scientific Activity in Ukraine

The succession of methodological approaches concerning the evaluation of the results of the scientific activity of a particular scientist as well as the Scientific Institution in general was analyzed. Various possibilities of the implementation of the suggested methodological approaches in Ukraine were observed.

Key words: *methodological approaches, scientifically measurable methods, bibliometric methods, webometric methods, quote index, h-index, impact-factor.*

Стаття надійшла 3 грудня 2012 р.

УДК 336.14.352

Р.С. Сорока

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ФІНАНСУВАННЯ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Виявлено бюджетні пріоритети у фінансуванні видатків місцевих бюджетів, які відображають рівень виділених фінансових ресурсів на виконання основних функцій держави. Визначено проблеми у фінансуванні видатків місцевих бюджетів та запропоновано напрями вдосконалення кошторисного фінансування бюджетних установ.

Ключові слова: *місцеві бюджети, фінансування видатків, бюджетні пріоритети, динаміка видатків, напрями вдосконалення.*

Постановка проблеми. Важливу роль для становлення самостійних місцевих бюджетів відіграє порядок здійснення видатків та їх склад. Використання бюджетних коштів пов'язане з виконанням державою та органами місцевого самоврядування покладених на них завдань.

В той же час, видатки місцевих бюджетів безпосередньо пов'язані з інтересами широких верств населення й суттєво впливають на соціальні процеси в державі та насамперед на рівень добробуту населення, освіченості, забезпеченості медичними послугами, а також послугами у галузі культури, спорту, соціального захисту.

Видатки дають змогу розкрити та дослідити економічну сутність місцевих бюджетів. Крім того на видатковій частині цих бюджетів найбільше позначаються наслідки економічних і соціальних змін, які відбуваються у державі. Все це і обумовлює актуальність теми дослідження.

Стан дослідження. Проблеми формування самостійних місцевих бюджетів викликають значний науковий інтерес. Різнобічні теоре-

тичні засади формування і використання фінансових ресурсів бюджетів місцевого самоврядування висвітлюються у працях О. Василика, К. Павлюк, Ю. Пасічника, В. Кравченко, С. Юрія, В. Федосова, О. Кириленко, М. Карліна та ін.

Однак, у працях цих економістів основна увага приділяється теоретичному обґрунтуванню механізму бюджетного фінансування, в той час як аналіз структури державних видатків здійснено недостатньо повно.

Метою статті є аналітична оцінка фінансування видатків місцевих бюджетів з ціллю визначення бюджетних пріоритетів та виявлення найсуттєвіших проблем удосконалення системи бюджетного фінансування.

Виклад основних положень. Виконання державою її функцій залежить від рівня їх фінансування та ефективності використання виділених коштів. У свою чергу, про рівень фінансування основних функцій держави, а також про те, які функції є пріоритетними на кожному етапі соціально-економічного розвитку країни і чи співпадають вони з проголошеними в бюджетних резолюціях пріоритетами бюджетної політики дозволяє судити аналіз структури державних видатків, тобто частка видатків на виконання кожної функції держави у їх загальній сумі.

Дослідження структурних співвідношень видатків місцевих бюджетів за функціональним призначенням наведено у табл. 1 та на рис. 1.

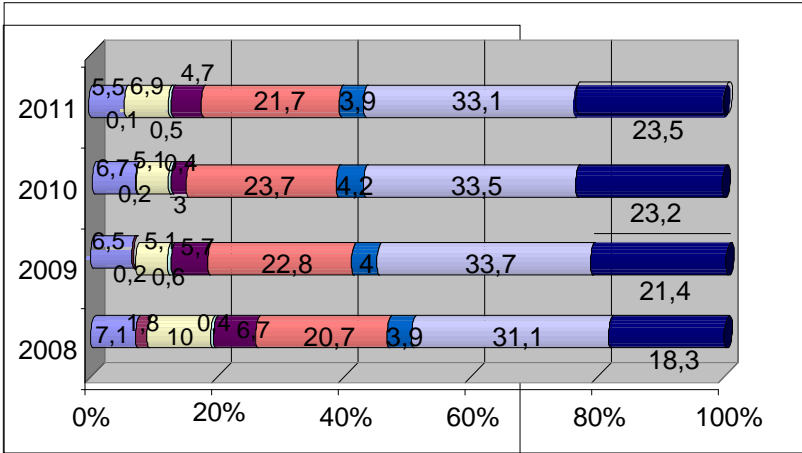
Дані табл. 1 дозволяють дослідити рівень фінансування основних функцій держави, а також про те, які функції є пріоритетними. Аналіз видатків місцевих бюджетів свідчить про позитивну динаміку збільшення як загального обсягу їх видатків, так і переважної частини видатків за функціональною класифікацією. Упродовж 2008–2011 рр. номінально суттєво скоротилися лише видатки на громадський порядок, безпеку та судову владу (на 1987,3 млн. грн.), що було обумовлено суттєвим збільшенням обсягу фінансування за даною функцією держави у 2008 р. у зв'язку з ліквідацією наслідків повені в обсязі 2206,1 млн. грн., тобто вони носили випадковий характер. Скорочення видатків на економічну діяльність держави та житлово-комунальне господарство протягом досліджуваного періоду було несуттєвим. У 2011 р. зріс обсяг видатків за всіма статтями, крім фінансування загальнодержавних функцій та громадського порядку і безпеки, – скорочення становило 330 млн. грн. і 32,4 млн. грн. відповідно і було обумовлене проведенням адміністративної реформи, що призвело до скорочення чисельності державних службовців.

Таблиця 1

Склад і структура видатків за функціональною класифікацією місцевих бюджетів за 2008–2011 рр.*

Групи видатків	2008 р.			2009 р.			2010 р.			2011 р.			Відхилення 2011 р. від (+/-)		
	сума, млн. грн.	у % до підсумку	сума, млн. грн.	у % до підсумку	сума, млн. грн.	у % до підсумку	сума, млн. грн.	у % до підсумку	сума, млн. грн.	у % до підсумку	2008р.		2010р.		
											в сумі	у %	в сумі	у %	
1. Загальнодержавні фонди	9059,7	7,1	8305,6	6,5	10208,2	6,7	9878,2	5,5	818,5	9,0	-330,0	3,2			
2. Оборона	-	-	-	-	-	-	1,1	0,001	1,1	100,0	1,1	100,0			
3. Громадський порядок, безпека та судова влада	2209,8	1,7	186,9	0,1	254,9	0,2	222,5	0,1	-1987,3	-89,9	-32,4	-12,7			
4. Економіка держави	12629,3	10,0	6458,7	5,1	7802,4	5,1	12352,5	6,9	-276,8	-2,2	4550,1	58,3			
5. Охорона навколишнього природного середовища	534,5	0,4	714,5	0,6	579,7	0,4	882,3	0,5	347,8	65,1	302,6	52,2			
6. Дітловий-комунально-господарство	8524,5	6,7	7227,4	5,7	4586,9	3,0	8355,1	4,7	-169,4	-2,0	3768,2	82,2			
7. Охорона здоров'я	26194,4	20,7	29029,9	22,8	35986,3	23,7	38737,8	21,7	12543,4	47,9	2751,5	7,6			
8. Духовний та фізичний розвиток	4998,5	3,9	5113,5	4,0	6359,8	4,2	6924,4	3,9	1925,9	38,5	564,6	8,9			
9. Освіта	39405,1	31,1	42847,9	33,7	51018,5	33,6	59020,8	33,1	19615,7	49,8	8002,3	15,7			
10. Соціальний захист та соціальне забезпечення	23271,4	18,3	27257,8	21,4	35223,6	23,2	41894,5	23,5	18623,1	80,0	6670,9	18,9			
Всього видатків	126827,3	100,0	127142,2	100,0	152020,3	100,0	178269,2	100,0	51441,9	40,6	26248,9	17,3			

* Складено за даними Міністерства фінансів України.

- Загальнодержавні функції
- Економічна діяльність
- Житлово-комунальне господарство
- Духовний та фізичний розвиток
- Соціальний захист та соціальне забезпечення
- Громадський порядок, безпека та судова влада
- Охорона навколишнього природного середовища
- Охорона здоров'я
- Освіта

Рис. 1. Структура видатків місцевих бюджетів за функціональною ознакою за 2008–2011 рр. [2]

В Україні, як і в інших європейських країнах, пріоритетними напрямками державних видатків є видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення, економічну діяльність, освіту, виконання загальнодержавних функцій, охорону здоров'я. На їх фінансування йде понад 80% коштів місцевих бюджетів.

Аналіз видатків місцевих бюджетів України (табл. 1 та рис. 1) свідчить, що найбільшу частку в сукупних видатках у 2011 р. становлять видатки на охорону здоров'я (21,7%), на соціальний захист та соціальне забезпечення (23,5%), і на освіту (33,1%).

Видатки на фінансування духовного і фізичного розвитку, житлово-комунальне господарство, утримання органів місцевої влади, економічну діяльність становлять найменшу частку в загальній сумі, отже, формуються за залишковим принципом.

Видатки на оборону, громадський порядок, безпеку та судову владу, а також охорону навколишнього природного середовища складають менше 1% сукупних видатків, що обумовлено переважним фінансуванням вказаних функцій держави за рахунок ресурсів державного бюджету згідно принципу бюджетної системи – субсидіарності.

Щодо головного бюджетного пріоритету, тобто функції, на фінансування якої виділяється найбільше коштів, то він є незмінним – освіта, видатки на яку протягом 2008–2011 рр. стабілізувалися на рівні 31–33%.

Незмінність бюджетного пріоритету вказує на достатню керованість соціально-економічного розвитку України, що полегшує реалізацію довгострокових цілей і досягнення відчутних результатів.

Структуризація пріоритетних напрямів використання бюджетних ресурсів місцевих бюджетів відображена на рис. 2.

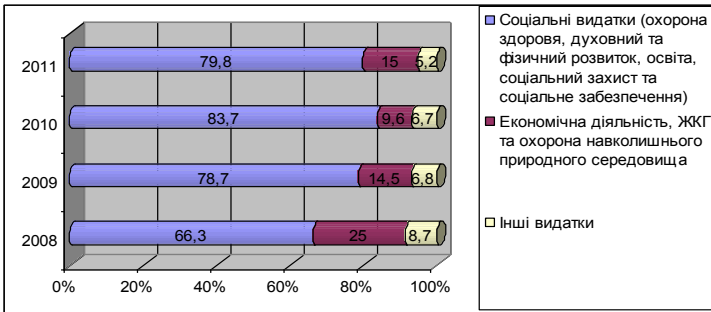

Рис. 2. Структура пріоритетних напрямів використання бюджетних ресурсів місцевих бюджетів за 2008–2011 рр., % [2]

Аналогічні тенденції щодо ранжування бюджетних пріоритетів спостерігаються і на рівні міського бюджету м. Львова – найбільшу частку складають видатки на освіту (у 2011 р. 26,7%);

на другій позиції знаходяться видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення (24,7%);

на третій – видатки на охорону здоров'я (17,8%);

на четвертій – видатки на житлово-комунальне-господарство (8,0%).

Частка інших видатків міського бюджету не перевищує 5% і, як правило, суттєво коливається (рис. 3).

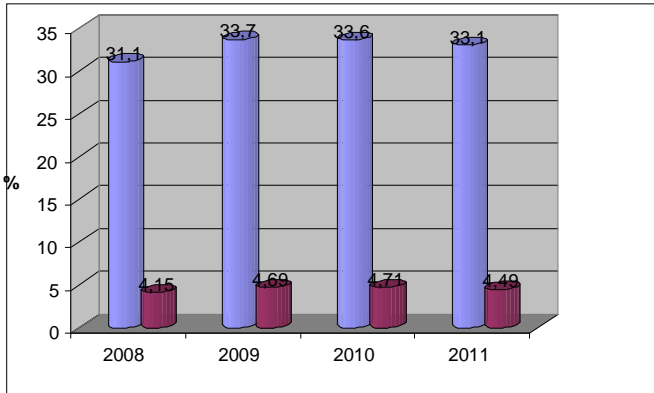
Рис. 3. Ранжування бюджетних пріоритетів міського бюджету м. Львова за 2008–2011 рр., % [3]

Аналіз видатків міського бюджету засвідчив спадну тенденцію видатків, пов'язаних з економічною діяльністю, до яких відносять видатки на житлово-комунальне господарство (далі ЖКГ), будівництво, транспорт та інші видатки, пов'язані з економічною діяльністю, навіть незважаючи на підготовку м. Львова до Євро-2012 (із 28,9% у 2008 р. до 17,3% у 2011 р.), що свідчить про відсутність довгострокової стратегії розвитку інфраструктури міста та недостатнє формування бюджету розвитку міста.

Розглянемо більш детально видатки за двома пріоритетними напрямками – соціальні видатки і видатки на економічну діяльність.

Соціальні видатки включають видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення, освіту, охорону здоров'я, духовний і фізичний розвиток та становлять у 2011 р. 79,8% видатків місцевих бюджетів та 72,6% видатків бюджету м. Львова. При цьому головним бюджетним пріоритетом у сучасному світі, як вже зазначалося, є видатки на освіту, оскільки вони мають вирішальний вплив на соціально-економічний розвиток країни.

Динаміка видатків на освіту у ВВП і сукупних видатків місцевих бюджетів відображена на рис. 4.

- Частка видатків на освіту у видатках місцевих бюджетів
- Частка видатків на освіту у ВВП

Рис. 4. Динаміка видатків на освіту у ВВП і сукупних видатках місцевих бюджетів України у 2008–2011 рр. [2]

Незважаючи на те, що в останні роки на освіту спрямовується все більше коштів (частка видатків на освіту у видатках місцевих бюджетів протягом 2008–2011 рр. зросла на 2,0 відсоткових пункти, досягнувши позначки 33,1%), у тому числі як частка від ВВП (протягом досліджуваного періоду зросла на 0,34 відсоткових пункти склавши у 2011 р. 4,49% від ВВП), фінансування освіти не повною мірою відповідає сучасним вимогам.

Тенденції фінансування освіти з бюджету м. Львова (рис. 5) засвідчують, що упродовж 2008–2011 років номінальний обсяг видатків збільшився з 400,9 млн. грн. у 2008 р. до 565,3 млн. грн. у 2011 р., або на 41%.

Ріст видатків на освіту в абсолютних показниках зумовив збільшення частки видатків на освіту в загальних видатках міського бюджету із 22,4% у 2008 р. до 26,7% у 2011 р.

Державна політика зростання витрат на освіту не є стабільною і послідовною, а якісні показники освіти, на думку фахівців, не зростають, тоді як проблеми накопичуються.

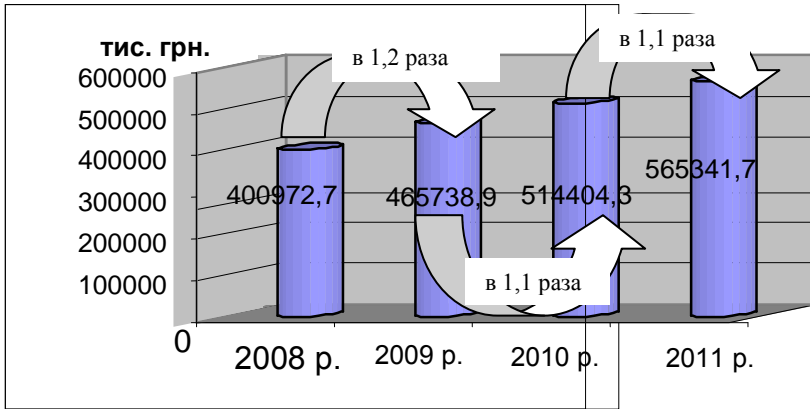

Рис. 5. Динаміка видатків бюджету м. Львова на освіту за 2008–2011 рр. [3]

До основних з них можна віднести:

- недостатній рівень фінансування професійно-технічної освіти, внаслідок чого на сьогодні в Україні не вистачає висококваліфікованих робітників низки спеціальностей;
- наявність різних стандартів надання послуг загальної середньої освіти у різних типах державних навчальних закладів, а також у міській і сільській місцевостях;
- зниження вимог до якості навчання у вищих навчальних закладах, що є передусім наслідком запровадження навчання на комерційних засадах, яке, з одного боку, відкриває доступ до вищої освіти дітям з низьким рівнем базових знань, а з іншої – спонукає до зниження критеріїв оцінки рівня знань з метою недопущення виключення студентів, що вчаться на платній основі, з вищих навчальних закладів і звуження внаслідок цього фінансових можливостей останніх;
- низький рівень заробітної плати освітян (один з найнижчих за видами економічної діяльності), що є гальмом на шляху залучення на роботу у цю сферу здібної молоді.

Однак основною проблемою у сфері освіти є, на нашу думку, відсутність рівного доступу до якісної освіти дітей з різних соціальних верств населення, що було перевагою радянської школи і що таїть у собі загрозу майбутньому української нації, оскільки нерівність можливостей щодо отримання якісної освіти у довгостроковій перспективі веде до деградації суспільства.

Шляхами вирішення цих проблем можуть бути:

- запровадження освітніх кредитів, які б молодь могла повертати вже після закінчення навчання;
- запровадження єдиних освітніх стандартів в усіх типах шкіл, на яких мають будуватися вимоги незалежного оцінювання;
- запровадження системи пільг для вчителів, які працюють у сільській місцевості;
- підвищення престижу праці вчителя, викладача, передусім шляхом підвищення заробітної плати у сфері освіти.

Іншим напрямом соціальної політики є політика у сфері охорони здоров'я.

Джерелами фінансування закладів охорони здоров'я в Україні в основному є кошти державного та місцевих бюджетів.

Слід відмітити, що переважна частина видатків на фінансування даної функції держави здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, що об'єктивно обумовлено розподілом видатків між державним та місцевими бюджетами на основі принципу субсидіарності, тобто максимального наближення джерела здійснення видатків до їх безпосередніх споживачів.

Динаміка видатків на фінансування закладів охорони здоров'я та інших цільових програм у цій галузі, а також їх частка у ВВП здійснених за рахунок бюджетних ресурсів територіальних громад відображена у табл. 2.

Дані табл. 2 дозволяють відслідкувати стійку тенденцію до зростання обсягу фінансування закладів охорони здоров'я за рахунок місцевих бюджетів України.

Так, протягом 2008–2011 рр. обсяг видатків на охорону здоров'я за рахунок ресурсів територіальних колективів зріс на 47,9%, а протягом 2011 р. на 7,6%, що дозволило направити на фінансування медицини у 2011 р. 38,7 млрд грн.

Таблиця 2

Динаміка суми і частки видатків на охорону здоров'я у видатках місцевих бюджетів України та ВВП за 2008–2011 рр.*

Показники	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2011 р. у % до	
					2010	2008
Всього видатків місцевих бюджетів, млн. грн.	126827,3	127142,2	152020,3	178269,2	117,3	140,6

Показники	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2011 р.	147,9
					у % до	2008
					2010	2008
Частка витратків на охорону здоров'я, %:						
у витатках місцевих бюджетів	20,65	22,83	23,67	21,73	91,8	105,2
у ВВП	2,76	3,18	3,32	2,95	88,63	106,94

* Складено за даними Міністерства фінансів України.

Випереджальна динаміка росту обсягу витратків на охорону здоров'я над сукупних обсягом витратків місцевих бюджетів та обсягом ВВП протягом досліджуваного періоду дозволило забезпечити зростання їх частки у витатках місцевих бюджетів на 1,08 та ВВП 0,19 відсоткових пунктів відповідно.

Загалом на фінансування охорони здоров'я у 2011 р. було направлено 21,73% сукупних витратків місцевих бюджетів України, що склало 2,95% від обсягу ВВП.

Кількісна тенденція фінансування охорони здоров'я в м. Львові за 2008–2011 рр. є позитивною, адже обсяг витратків зріс на 111955,4 тис. грн., що дозволило направити на виконання даної функції держави у 2011 р. 375842,9 тис. грн. сукупних бюджетних ресурсів (рис. 6).

Динаміка витратків на охорону здоров'я, відображена на рис. 6, засвідчує про існування стійкої тенденції до росту як загального їх обсягу, так і частки в сукупних витатках міського бюджету.

Ріст номінальних витратків на охорону здоров'я дозволив забезпечити зростання їх частки протягом досліджуваного періоду на 3,1 відсоткових пункти і спрямувати на охорону здоров'я у 2011 р. 17,8% всіх витратків міського бюджету.

Разом з тим, незважаючи на важливість сфери охорони здоров'я (здоров'я людини – одна зі складових національного багатства, передумова суспільного прогресу), вона фінансується на недостатньому рівні.

Ліва частка фінансування охорони здоров'я – до 80% – витрачається на зарплату медиків і нарахування на неї, 10–15% – на оплату комунальних послуг, утримання приміщень, ліжкового фонду та ін. А те, що залишилося, – на лікування.

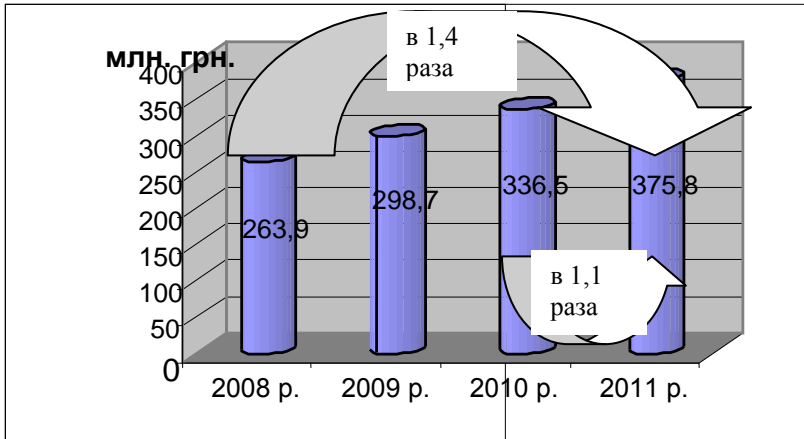

Рис. 6. Динаміка видатків бюджету м. Львова на охорону здоров'я за 2008–2011 роки [3]

Тобто хворий у цій системі охорони здоров'я – зайвий.

Система працює фактично сама на себе. Корінь зла полягає в тому, що у нашій країні дотепер панує принцип утримання мережі медичних установ (державних і комунальних), а не оплати медичних послуг.

Система охорони здоров'я, хоч як це парадоксально, і сьогодні продовжує працювати в рамках моделі, розробленої першим радянським наркомом М. Семашком. Вона має відбиток конкретно-історичних умов її формування і є неприйнятною в умовах ринкових відносин, що складаються в Україні.

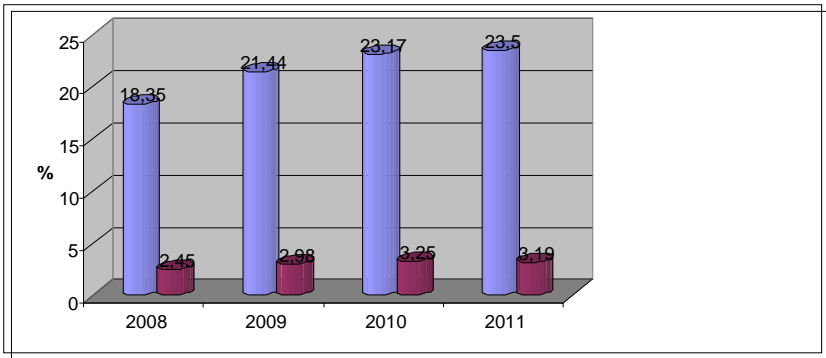
Незважаючи на зростання видатків на оплату праці, остання у сфері охорони здоров'я є однією з найнижчих в економіці та несумісною з сучасними вимогами до якості медичних послуг. Фактично держава ставить лікарів перед необхідністю корупційних зловживань, оскільки нормальне існування на таку зарплату неможливе.

Усе це свідчить про нагальність збільшення бюджетного фінансування охорони здоров'я, однак лише паралельно з її реформуванням, оскільки в іншому випадку виділені кошти навряд чи будуть витрачатись ефективно.

Про необхідність реформування системи охорони здоров'я пишуть уже не один рік.

Першочерговими на цьому шляху вважаються заходи, що включають поступове запровадження страхової медицини; перехід від кошторисного утримання лікарняних закладів до фінансування за результатами надання медичних послуг населенню; розробку державних мінімальних стандартів надання безоплатних медичних послуг, що використовуватимуться при розрахунках трансфертів місцевим бюджетам; удосконалення системи управління медичними закладами. Однак жоден уряд не розпочав зазначену реформу, що призводить до подальшого загострення проблем у цій сфері, роблячи неприпустимим зволікання з її проведенням.

Видатки на соціальний захист також належать до бюджетних пріоритетів у складі видатків місцевих бюджетів України (рис. 7).

- Частка видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення у видатках місцевих бюджетів
- Частка видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення у ВВП

Рис. 7. Динаміка видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення у ВВП і сукупних видатках місцевих бюджетів України у 2008–2011 рр. [2]

Кількісні тенденції фінансування видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення місцевих бюджетів України за 2008–2011 рр. є позитивними, адже обсяг видатків зріс на 18623,1 млн. грн., або на 80%, що дозволило скерувати на виконання даної функції держави у 2011 р. 41894,5 млн. грн. сукупних бюджетних ресурсів та підвищити

їх частку у видатках з 18,35% у 2008 р. до 23,5% у 2011 р, а частку у ВВП – відповідно з 2,45% до 3,19%.

Тенденції видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення бюджету м. Львова відображені на рис. 8 та засвідчують, що їх обсяг у 2011 р. порівняно з 2008 р. подвоївся і склав у 2011 р. 523,1 млн. грн., або 24,7% всіх бюджетних видатків. Протягом досліджуваного періоду частка видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення бюджету м. Львова збільшилась на 10,2 відсоткових пункти.

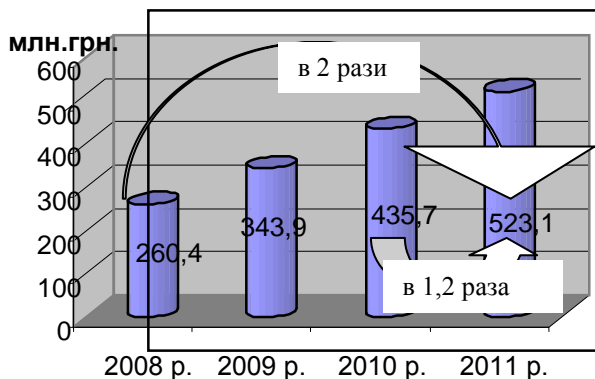

Рис. 8. Динаміка видатків бюджету м. Львова на соціальний захист і соціальне забезпечення за 2008–2011 роки [3]

Загалом можна констатувати, що упродовж 2008–2011 рр. здійснено важливі кроки на шляху посилення соціального захисту тих категорій громадян, що потребують особливого державного піклування – зросла допомога сім'ям з дітьми, одноразова допомога при народженні дитини, розмір прожиткового мінімуму, мінімальна зарплата зрівнялася в сумі з розміром прожиткового мінімуму тощо. Разом з тим, існує ще ціла низка проблем в галузі соціального захисту населення, які потребують державного вирішення, а саме: підвищення розміру допомоги з догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, зростання середньої заробітної плати в економіці, збільшення податкових пільг для сімей з дітьми, створення рівних умов для здобуття освіти, у тому числі вищої, для дітей з різних сімей тощо.

Крім соціальних, важливим напрямом державних видатків є видатки на економічну діяльність. Динаміка цих видатків характеризується певною взаємозалежністю: підвищення видатків на економічну діяльність за незмінних фінансових можливостей держави часто супроводжується скороченням соціальних програм, а збільшення соці-

альних видатків – зменшенням державної активності в економічній сфері. Вказану тезу яскраво засвідчують дані рис. 2, коли, наприклад, у 2011 р. соціальні видатки скоротилися на 3,9 відсоткових пункти, видатки на економічну діяльність збільшилися на 5,4 відсоткових пункти склавши 15% сукупних видатків місцевих бюджетів України. Однак збалансований соціально-економічний розвиток вимагає й збалансованої структури державних видатків, оскільки для економічного зростання тривале недофінансування соціальної сфери є більш небезпечним, ніж нестача державних інвестицій.

Із урахуванням цього для збільшення як обсягу, так і частки видатків на економічну діяльність, що в перспективі збільшить надходження до бюджетів, а, відповідно, і обсяг соціальних видатків, державі необхідно вжити заходів, спрямованих на стимулювання переходу до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку, забезпечення ефективної дії ринкових регуляторів:

1. Ефективне виконання державою її фундаментальних функцій, що належать до сфери її виняткової компетенції, від якого залежить створення сприятливого (у тому числі інвестиційного) клімату в країні:

- створення надійного правового поля для здійснення підприємницької діяльності;
- надійний захист прав власності, конкуренції і контрактів;
- переорієнтація на економічне зростання податкової системи;
- забезпечення прийняттого рівня безробіття та інфляції.

2. Розвиток системи ринків та ринкових інститутів.

3. Розвиток інформаційної структури ринку.

Висновки. Місцевому самоврядуванню відведена вирішальна роль у наданні суспільних послуг у галузі освіти, охорони здоров'я, житлово-комунального господарства, культури та мистецтва, транспорту, дорожнього господарства, зв'язку та інформатики.

Проведена аналітична оцінка фінансування видатків місцевих бюджетів засвідчила, що проблеми витрачання видаткової частини бюджету міста Львова є аналогічними з проблемами усіх місцевих бюджетів України, а тому потребують державного вирішення, що насамперед передбачає формування пріоритетних цілей при складанні цільових програм і є пріоритетом подальших досліджень у даній галузі.

1. Бюджетний кодекс України: Офіційний. – К.: Атіка, 2010. – 128 с.

2. Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

3. Львівська міська рада. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://city-adm.lviv.ua>.

Сорока Р.С. Аналитическая оценка финансирования расходов местных бюджетов.

Выявлены бюджетные приоритеты в финансировании расходов местных бюджетов, отражающих уровень выделенных финансовых ресурсов на выполнение основных функций государства. Определены проблемы в финансировании расходов местных бюджетов и предложены направления совершенствования сметного финансирования бюджетных учреждений.

Ключевые слова: *местные бюджеты, финансирование расходов, бюджетные приоритеты, динамика расходов, направления совершенствования.*

Soroka R.S. Analytical Evaluation of Local Budgets Expenditures Funding

Budget priorities in the financing of local budget expenditures, reflecting the level of financial resources aimed to perform the basic functions of the state are discovered. The problems in the financing of local expenditures are determined and ways of improvement of budget financing of the budget institutions are suggested.

Key words: *local budgets, to finance the expenses, budget priorities, spending dynamics, ways of improvement.*

Стаття надійшла 23 жовтня 2012 р.

УДК 332.1

О.П. Сосновська

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРИКОРДОННОГО РЕГІОНУ

Розглянуто теорії міжнародної торгівлі та прямих іноземних інвестицій, а також теоретичні підходи до питання транскордонної співпраці, які вважаються основою для розуміння формування зовнішньоекономічного потенціалу держави та регіону, акцентуючи на прикордонному регіоні. Описано основні виклики, які несе глобалізація для розвитку регіону і політики транснаціоналізації економіки.

Ключові слова: *зовнішньоекономічний потенціал, міжнародна торгівля, транскордонна співпраця, прикордонний регіон, європейська інтеграція, глобалізація, транснаціоналізація.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах стрімкого розвитку міжнародної торгівлі та появи все нових її форм Україні на державному та регіональному рівні важливо зайняти стабільну нішу на міжнародному ринку, бути його повноправним учасником шляхом ведення ефективної зовнішньоекономічної діяльності. На основі теоретичних